

ÖZEL HUKUK/PRIVATE LAW

Araştırma Makalesi / Research Article

İsviçre Bankacılık Kanunu'ndaki Değişiklikler Çerçevesinde Bankaların Kripto Para Kabulü ve Mevduat Sözleşmesi ile İlişkisi*

Banks' Acceptance of Cryptocurrency within the Framework of the Amendments to the Swiss Banking Law and its Relationship with the Deposit Agreement

Meryem SOLMAZ BİLİCİ**

ÖZ

Kripto para teknolojisi gittikçe gelişmekte ve insanların ödeme veya yatırım aracı olarak kripto paraya yönelik ilgilerinin arttığı görülmektedir. Bununla birlikte kripto paranın hem teknik hem de nitelik olarak geleneksel paradan farklılıklar arz etmesi, kanun koyucuları bu konuyu düzenleme altına almaya yöneltmektedir. Bu çerçevede İsviçre Bankacılık Kanunu'nda son yıllarda değişiklikler yapılarak banka veya banka dışı finans aktörlerinin kripto para kabul edebileceği düzenlenmektedir. Ancak banka tarafından kabul edilen kripto paraların, geleneksel paranın bankaya yatırılmasıyla oluşan mevduat ilişkisini meydana getirip getiremeyeceği belirsizdir. Zira mevduat ilişkisinin söz konusu olabilmesi için “para” ve “paranın mülkiyetinin bankaya geçmesi” unsurlarının sağlanması gerekir. Banka ile müşteri arasında bu unsurları içermeyen bir saklama ilişkisinin, mevduat ilişkisi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu sebeple banka veya banka dışı finans aktörleri tarafından halktan toplanan kripto paraları mevduat olarak değil, saklama varlıkları olarak kabul etmek ve bu çerçevede bankaya emanet edilen kripto varlıkların mevduat sigortası kapsamında olmadığını vurgulamak gerekir.

Anahtar Kelimeler: Kripto para, mevduat sözleşmesi, kanun değişikliği, İsviçre Bankacılık Kanunu, bankaların kripto para işlemleri.

ABSTRACT

Cryptocurrency technology is gradually developing and people's interest in cryptocurrency as a means of payment or investment is increasing. However, the fact that cryptocurrency differs from traditional money both technically and qualitatively

* Makale gönderim tarihi: 30.11.2023. Makale kabul tarihi: 29.12.2023. Meryem Solmaz Bilici, “İsviçre Bankacılık Kanunu'ndaki Değişiklikler Çerçevesinde Bankaların Kripto Para Kabulü ve Mevduat Sözleşmesi ile İlişkisi”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2024, s.279-295, DOI: <https://DOI.org/10.46547/imuhfd.2024.11.1.9>.

** Araştırma Görevlisi, İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi, meryem.bilici@ihu.edu.tr, 0000-0001-7546-7957,

Çatışma Beyanı: Yazar/lar herhangi bir çatışma beyanı bildirmemiştir.

leads legislators to regulate this issue. In this framework, the Swiss Banking Act has been amended in recent years to regulate that banks or non-bank financial actors can accept cryptocurrencies. However, it is unclear whether the cryptocurrencies accepted by the bank can create the deposit relationship that occurs when traditional money is deposited in the bank. This is because the elements of “money” and “transfer of the ownership of the money to the bank” must be met in order for a deposit relationship to be in question. A custody relationship between the bank and the customer that does not contain these elements cannot be considered as a deposit relationship. For this reason, it is necessary to accept cryptocurrencies collected from the public by banks or non-bank financial actors as custodial assets, not as deposits, and to emphasise that crypto assets entrusted to the bank within this framework are not covered by deposit insurance.

Keywords: Cryptocurrency, deposit agreement, amendments in law, Swiss Banking Code, banks' cryptocurrency transactions.

Giriş

Kripto paraların ortaya çıkışı, finans sektöründe önemli bir etki oluşturmuştur. Merkezizetsiz ve teknolojik bir sistem üzerinden kurgulanan kripto paraların kullanımının yaygınlaşması ise, yasa koyucuları bu konuda düzenlemeler yapmaya sevk etmiştir. Gerçekten de çok sayıda insanın kripto varlıkları para olarak kullandığı ve bunlara yönelik ilginin giderek arttığı görülmektedir. Kripto para teknolojisinin yeniliği ve içerdiği riskler dolayısıyla pek çok ülkede yasa koyucu ve ilgili idari otoriteler çekimser kalırken bazı ülkelerde kripto para kullanımını teşvik edici düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir.¹

Kripto paranın yaygınlaşması ve kullanımı, bazı hukuki meseleleri gündeme getirmektedir. Bunlardan bir tanesi de kripto para ile geleneksel bankacılık sistemi ve banka sözleşmeleri arasındaki ilişkidir. Klasik finans sisteminin omurga kemiğini oluşturan bankacılık sektörü, yaygınlaşan kripto para sistemine kendisini adapte etmeye çalışmaktadır. Zira kripto paraların mantığı aracısız bir finans yaratmak olsa da kripto paraların toplumda çok ciddi bir karşılık bulması bankaları bu konuda harekete geçirmiş ve bankalarda kripto para birimlerini bir varlık sınıfı olarak değerlendirme konusunda ciddi bir ilgi yaratmıştır.² Bu makalede, kısaca kripto para teknolojisinden bahsedilecek, akabin-

1 Fatih Kaplanhan, “Kripto Paranın Türk Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi: Bitcoin Örneği”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı 353, Şubat 2018, s. 106; Olcay Turan, “Kripto Paranın Hukuki Düzenlemesi”, *16th International Conference on Knowledge, Economy and Management Proceedings*, <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12436/4495/56-69%20Olcay%20Turan.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim Tarihi: 26.11.2023), s. 41.

2 Kern Alexander, *Principles of Banking Regulation*, Cambridge University Press, Birleşik Krallık, 2019, s. 338.

de kripto paranın hukuki niteliği irdelenecektir. Daha sonra İsviçre Bankacılık Kanunu'nda son yıllarda kripto varlıklara ilişkin yapılan kanun değişiklikleri çerçevesinde bankaların kripto para toplaması ve bunun mevduat ilişkisine vücut verip vermeyeceği problemi incelenecektir.

I. Kripto Para Teknolojisi ve Hukuki Niteliği

A. Kripto Para Tanımı

Kripto varlıklar, ilk olarak Bitcoin'in arkasındaki teknoloji olarak ortaya çıkan blok zinciri (*bitchain*) teknolojisine dayanmaktadır. Blok zinciri, veri tabanına benzer şekilde dijital, kronolojik olarak yapılandırılmış, merkezi olmayan, dağıtılmış ve sahteciliğe karşı dayanıklı bir kayıttır.³ Kripto para ise, araçlara ihtiyaç duymadan kullanıcılar arasında doğrudan işlem yapılmasını sağlayan, blockchain adı verilen halka açık dağıtılmış bir deftere kaydedilerek işlem gören, eşler arası bir dijital varlık ve ödeme sistemidir.⁴ Böylece kullanıcılar arasında herhangi bir aracıya ihtiyaç olmadan transfer yapılabilmesi mümkün hale gelir ve bu defterler blok zinciri olarak isimlendirilen ve merkezi olmayan dağıtık bir kayıt ve mutabakat sistemine kaydedilir.⁵ Bu yönüyle kripto paralarca kullanılan blok zincir teknolojisi, aslında finansal hizmetler sağlayan banka gibi kuruluşların, TL veya Euro gibi resmi para birimleri üzerinden yapılan işlemleri kaydettikleri elektronik veri tabanlarına benzetilebilir.⁶ Ancak farklı olarak blok zincirde oluşturulan bir bloğa sonradan müdahale etmek ve geçmişe dönük olarak silebilmek mümkün değildir.⁷

Türk hukuku açısından kripto para kavramı "Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik"de (Yönetmelik)⁸ tanımlanmıştır. Yönetmelik md. 3'e göre; "*kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtım yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen*

3 Philipp Maume, Lena Maute, Mathias Fromberger, *The Law of Crypto Assets*, C.H. Beck, Münih, 2022, s. 3.

4 Luigi Wewege, Michael C. Thomsett, *The Digital Banking Revolution: How Fintech Companies Are Transforming the Retail Banking Industry Through Disruptive Financial Innovation*, 3. Bası, Walter de Gruyter Inc, Berlin, 2020, s. 43; Rainer Alt, Stefan Huch, *Fintech Dictionary: Terminology for the Digitalized Financial World*, Springer Gabler, Wiesbaden, 2022, s. 53-54.

5 Kaplanhan, s. 106.

6 Kaplanhan, s. 107.

7 Tuğçe Akdemir Altunbaşak, "Blok Zincir (Blockchain) Teknolojisi ile Vergilendirme", *Maliye Dergisi*, Sayı 174, 2018, s. 362.

8 16.04.2021 tarih ve 31456 sayılı Resmi Gazete.

gayri maddi varlıkları ifade eder.” Bu tanım ile kripto paranın, “para” işlevi gören fiziki veya sanal birimlerin arasında olmadığı vurgulanmıştır.

Kripto paralar, transfer edilebilen ve hem işlem güvenliğini sağlama hem de yeni para oluşturma sürecinde kriptografi kullanılan bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde kripto paralar gerçek mal ve hizmet alımında kullanılmakta olup banka hesabında tutulmasına gerek yoktur.⁹

Kripto para biriminin başlangıç noktası, dijital varlıklara dayalı olarak bireyler arasındaki ticaretin gelişmesi, bankalar veya merkez bankaları gibi araçların ortadan kaldırılmasıdır.¹⁰ Nitekim dijital para birimleri ile geleneksel para birimleri arasındaki temel fark, küresel bir işbirliği yaratılarak merkez bankaları ve ticari bankalar dâhil araçlara olan ihtiyacın ortadan kaldırılmasında yatmaktadır.¹¹ Gerçekten de kripto para birimleri arasındaki teknik farklılıklara rağmen hepsinin temelde öngördüğü, merkezi olmayan ve aracısız bir sistemdir. Bu nedenle *PayPal* tarzı ödeme sistemlerinden farklı olarak aracı veya merkezi bir otoriteye ihtiyaç yoktur.¹² Bu durum, özellikle ekonomik kriz veya siyasi problemler dolayısıyla para transferine yönelik limitlerin uygulandığı ülkelerde, herhangi bir aracıya ihtiyaç duyulmadığı için sınırlama olmaksızın ekonomik varlık transferini kolaylaştırmakta ve kripto paraya olan ilgiyi artırmaktadır.¹³

Şu anda kullanımda olan *Bitcoin* ve *Ethereum* gibi muhtelif kripto para birimleri bulunmaktadır. Bir diğer ifadeyle blok zinciri teknolojisini kullanan, ancak pek çok teknik ve algoritmik farklılıklar içeren kripto paralar mevcuttur. Zira blok zinciri, kurumsal ve sosyal bir teknolojidir. Bitcoin veya Ethereum gibi kripto para birimleri ise bu teknolojinin kullanım şekillerinden sadece bazılarıdır.¹⁴

B. Kripto Para Transferi ve İşleyiş

Kripto para kullanımı, fiziksel bir varlığı olmayan ve aslında kodlardan oluşan varlıkların eşler arasında transferine dayanmaktadır. Bunun için göndericinin ve alıcının kripto para kabulünü yapabileceği sanal cüzdanı olması gerekir. Söz gelimi kripto para aracılığıyla bir ürün ve hizmet satın almak isteyen

9 Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kripto Para Araştırma Raporu, Ankara, 2020, <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf> (Erişim Tarihi: 26.11.2023), s. 5.

10 Alexander, s. 337.

11 Andreas Kokkinis ve Andrea Miglionico, *Banking Law: Private Transactions and Regulatory Frameworks*, Routledge, 2021, s. 257.

12 Maume, Maute, Fromberger, s. 60.

13 Kaplanhan, s. 110.

14 Kaplanhan, s. 107.

kişi, kendi sanal cüzdanından satıcının sanal cüzdanına transfer emri vermek suretiyle ödemeyi gerçekleştirmektedir. Bu transfer işlemi, blok zinciri yazılımı üzerinde madenciler (*miners*) tarafından onaylanarak blok zincirine dâhil edilmekte ve söz konusu kripto para birimine kayıtlı tüm kullanıcı bilgisayarlarına işlenmektedir.¹⁵

Sanal cüzdanlar arasında işlem yapılabilmesi için kullanıcıların kişisel bilgilerinin kullanılması gerekmez.¹⁶ Blok zinciri üzerinde işlem yapabilmek için iki bilgiye ihtiyaç vardır: genel anahtar (*public key*) ve özel anahtar (*private key*). Genel anahtar, herkesin görebileceği kod olup banka hesap numarasına teka-bül eder. Özel anahtar ise sadece kripto varlığın sahibine ait olan ve başkaları tarafından bilinmeyen ve işlemin güvenliğini sağlayan koddur. Uygulamada özel anahtar, çevrimiçi bankacılık uygulamalarındaki şifreye benzetilmektedir. Özel anahtara sahip olan kişi bu kod üzerinden genel anahtara ulaşabilir, ancak bunun aksi mümkün değildir.¹⁷

Görüldüğü üzere blok zinciri teknolojisinde bir yandan yapılan her işlem madenciler tarafından onaylanmakta ve dağınık bir şekilde tüm kullanıcı bilgisayarlarına kaydedilmekte iken, diğer yandan da kişisel bilgiler verilmeden sadece kodlar üzerinden işlem yapılmak suretiyle gizlilik sağlanmaktadır. Bir diğer ifadeyle işlem esnasında kişisel bilgiler kullanılmadığı ve sadece kodlar ve rakamlar üzerinden transferler gerçekleştirildiği için aslında işlemin kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir.¹⁸

C. Ekonomik İşlevine Göre Kripto Paraların Tasnifi

Uluslararası anlamda kripto varlıklara ilişkin genel kabul görmüş bir sınıflandırma mevcut değildir. Genel olarak kripto paraların, ödeme, tahsilat ve yatırım aracı olarak veya hibrit şekilde kullanıldığı görülmektedir.¹⁹ Buna paralel olarak İsviçre Finansal Piyasa Denetleme Otoritesi (Finma) tarafından kripto varlığın ekonomik işlevine göre bir ayırım yapılmaktadır. Buna göre kripto varlıklar; ödeme jetonları (*payment token*), fayda jetonları (*utility token*) ve varlık jetonları (*asset token*) şeklinde karşımıza çıkar. Ödeme jetonu, mal veya hizmet satın almak için ödeme aracı veya para yahut değer transferi aracı olarak şimdi veya gelecekte kullanılması amaçlanan jetonlardır. Fayda jetonları, blok zinciri tabanlı bir altyapı aracılığıyla bir uygulamaya veya hizmete dijital olarak erişim sağlamayı amaçlayan jetonlardır. Varlık jetonları ise, gelecekteki

15 Kaplanhan, s. 109.

16 Kaplanhan, s. 109.

17 Maume, Maute, Fromberger, s. 7.

18 Kaplanhan, s. 109.

19 Kaplanhan, s. 106.

şirket kazançlarından veya gelecekteki sermaye akışlarından bir pay vaat edilmesi gibi jeton ihraççısı üzerindeki borç veya öz sermaye talebi gibi varlıkları temsil eder. Dolayısıyla ekonomik işlevleri açısından bu jetonlar hisse senetlerine, tahvillere veya türevlerine benzetilebilir.²⁰

Yukarıdaki sınıflandırmanın sınırları kesin değildir. Bir diğer ifadeyle bir kripto varlık aynı anda birden fazla jeton türünün kapsamına girebilir. Söz gelimi bir jeton ödeme aracı olarak kullanılabilmesi gibi aynı zamanda bir menkul kıymet teşkil edebilir. Bu tarz varlıklar, hibrit jeton olarak isimlendirilir.²¹

D. Kripto Paranın Hukuki Niteliği Problemi

Kripto paranın hukuki niteliği en çok tartışılan problemlerdendir. Zira kripto paralar, bilinen resmi para birimi uygulamasından daha farklıdır. Bankacılık sisteminde yer alan geleneksel paralar merkezi bir yapı tarafından kontrol edilirken, kripto paralar merkez bankaları veya hükümetler aracılığıyla üretilmezler, malikinin izni olmadan el konulamazlar. Kripto paranın miktarı, zamanlaması gibi hususlar, kripto-sistemin kuruluş aşamasında belirlenir.²² Bu sebeple kripto paranın “para” olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği, para olmadığının kabul edilmesi halinde ise ne şekilde değerlendirileceği sorunu gündeme gelmektedir.

Paranın geçerliliği, para biriminin ilgili ülkenin hukuk düzeni tarafından kabul edilmiş olmasına bağlıdır.²³ Türk hukukundaki mevcut düzenlemeler ışığında ise kripto paralar, para niteliğine sahip değildir.²⁴ Nitekim ilk olarak 2013 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından *Bitcoin*'e ilişkin yapılan açıklamada dijital/kripto para olarak *Bitcoin* ve türevlerinin, 6493 sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun”²⁵ kapsamına girmediği ve elektronik para olarak kabul edilemeyecekleri vurgulanmış, kripto paraların emtia olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.²⁶

20 Finma, Guidelines for Enquiries Regarding the Regulatory Framework for Initial Coin Offerings (ICOs), 16.02.2018, <https://www.finma.ch/en/~media/finma/dokumente/dokumententcenter/myfinma/1bewilligung/fintech/wegleitung-ico.pdf> (Erişim Tarihi: 26.11.2023), s. 3.

21 Finma, s. 3.

22 Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, s. 8.

23 Anu Arora, *Banking Law*, Pearson Education Limited, Edinburgh, 2014, s. 6.

24 Umut Gün, *Blockchain (Blokzinciri) Teknolojisinin Bankacılık ve Finans Hukuku Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021, s. 71.

25 27.06.2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazete.

26 Kaplanhan, s. 116. Benzer şekilde 2019'da Birleşik Krallık Yargı Görev Gücü (Jurisdiction Taskforce) tarafından yayınlanan hukuki değerlendirmede, kripto varlıkların mülkiyete konu oldukları ve soyutluk, merkeziyetsizlik ve kriptografik kimlik doğrulama gibi yeni veya ayırt edici özelliklere sahip olmalarının, bunların mülkiyet hakkı olma özelliğini ortadan kaldırma-

Daha sonra Merkez Bankası tarafından yayınlanan “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik” hükümleri ile açıkça kripto varlıkların para veya bir ödeme aracı olmadığı düzenleme altına alınmıştır. Yönetmelik md. 3/2’ye göre; “*kripto varlıklar, ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz.*” Yine Yönetmelik md. 3/3’e göre; “*kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamaz.*” Buna göre kripto varlık olarak kabul edilen değerlerin doğrudan veya dolaylı olarak ödeme aracı olarak kullanılması mümkün olmayıp bankalar veya ödeme hizmeti sağlayıcıları bu amaca yönelik hizmet sunamaz. Yine Yönetmelik’e göre ödeme kuruluşu olarak faaliyet gösteren bankaların kripto para platformlarına veya bu platformlardan yapılacak fon transferlerine aracılık etmesi yasaklanmaktadır (md. 4).

Kripto varlıkların hukuken bir para ve ödeme aracı olarak görülmesi halihazırda mümkün olmasa da bir değişim aracı olarak kullanılmasının mümkün olduğunu belirtenler bulunmaktadır.²⁷ Söz gelimi sözleşme serbestisi çerçevesinde bir mal veya hizmet karşılığında para yerine başka bir edim ile ifada (trampa) bulunabilmesi mümkün ise, kripto paraya dayalı bir sözleşmesel ilişkinin kurulmasının mümkün olduğu savunulmaktadır.²⁸ Ancak Yönetmelik hükümlerinde kripto paranın “dolaylı ödemelerde” de kullanılamayacağını düzenlenmesi, trampa veya başka bir sözleşme türü altında kripto paranın “dolaylı” bir şekilde dahi olsa ödeme aracı olarak değerlendirilmesi riskini ortaya çıkarmakta ve Yönetmelik hükümlerine aykırılık söz konusu olabilmektedir.²⁹ Öte yandan Yönetmelik hükümleri, para karşılığında veya bankadaki mevduatlar ile kripto para işlemleri ve transferi yapılabilmesini engellememektedir.³⁰

II. Kripto Para ve Mevduat İlişkisi

Yukarıda kısaca izah edildiği üzere kripto paranın hukuki niteliği tartışmalıdır. Her ne kadar para olarak ifade edilse de hukuki anlamda kripto parayı resmi para birimi olarak kabul edenlerin sayısı oldukça azdır. Bununla birlikte bu teknoloji kullanımının yaygınlaşması ve finans sektöründeki hacminin art-

dığı kanaatine varılmıştır. Bkz. Neasa Coen, “Cryptocurrency For Charities – Risk Or Opportunity?”, <https://www.ifcreview.com/articles/2021/july/cryptocurrency-for-charities-risk-or-opportunity/> (Erişim Tarihi: 16.05.2023)

27 Gün, s. 95. Türk hukuku açısından mevcut kabul bu olmakla birlikte mukayeseli hukukta kripto paraların artık bir ödeme aracı olarak görülmesi gerektiğine ve aksi yöndeki görüşlerin isabetli olmadığına ilişkin bkz. Maume, Maute, Fromberger, s. 58.

28 Gün, s. 92.

29 Çalışmanın sınırlarını aşacak olması dolayısıyla burada tartışılmayacak olsa da kripto paraların doğrudan veya dolaylı bir ödeme aracı olarak kullanılamayacağını Yönetmelik ile düzenlenmesinin mevzuat sistematigi ve normlar hiyerarşisi düşüncesi çerçevesinde uygunluğunun tartışmaya açık olduğu belirtilmelidir.

30 Gün, s. 96.

ması bankaları bu alanda çalışmaya sevk etmektedir. Öte yandan kripto paraların hem bir ödeme aracı hem de bir yatırım aracı gibi kullanılması; saklama, ödeme ve faiz getirisi üzerinden yatırım amacı taşıyan mevduat ilişkisiyle kripto paraların kesişmesine sebebiyet vermektedir. Tam bu noktada, bankaların kripto parayı kabul etme ihtimalleri ve bu durumda kripto para kabulünün bir mevduat ilişkisine vücut verip vermeyeceği önem arz etmektedir.

A. Mevduat Sözleşmesi ve Sözleşmenin Temel unsuru olarak para

Mevduat toplama, bankaları diğer finansal kuruluşlardan ayıran bir yetki olup, bankaların tekel hakkına sahip olduğu bir işlemdir. Yani kredi ve yatırım aracı olarak halktan para (mevduat) toplama hakkı yalnızca faaliyet ruhsatı olan bankalara aittir.³¹ Bu nedenle en temel bankacılık faaliyeti olan mevduat sözleşmesi, banka nezdinde hesap açılması ve belirli bir miktardaki paranın vadeli mevduat veya vadesiz mevduat şeklinde bankaya verilmesi ve bu paranın talep üzerine veya vade sonunda çekilmesi anlamına gelmektedir. Ancak gelişen teknoloji ve finansman ihtiyacı, banka ile müşteri arasındaki mevduat ilişkisini sadece para verme ve çekmenin çok ötesine taşımıştır.³²

Mevduat sözleşmesinin konusu paradır.³³ Bir diğer deyişle mevduat ilişkisinin kurulabilmesi için müşterinin bankaya para yatırması gerekmektedir. Farklı para birimleri üzerinden mevduat sözleşmesi yapılması mümkün olmakla birlikte tarafların aynı birim üzerinde anlaşmış olmaları aranır.³⁴ Söz gelimi yabancı bir ülke parası hatta altın yatırılması da mevduat ilişkisine vücut verir.³⁵ Buna paralel olarak TL cinsinden yapılan mevduat sözleşmesine istinaden döviz cinsinden ödeme talep edilmesi mümkün değildir. Ancak bankanın hesaptaki mevduatı örneğin Euro cinsinden satın alması ve müşteriye Euro cinsinden ödeme yapması mümkündür.

Ayrıca tarafların üzerinde mutabakata vardığı para biriminin dolaşımında bir birim olması gerekir.³⁶ Ancak paranın nakit olması zorunlu olmayıp yatırılan

31 Ahmet Battal, *Güven Kurumu Niteliğindeki İşletmelerin Bankaların Hukuki Sorumluluğu*. Ankara, 2001, s. 39; Mustafa Çeker, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı*, Karahan Kitabevi, Adana, 2004, s. 73; Herman Staub, *Handelgesetzbuch Grosskommentar*, 3. Bası, Cilt 3, Walter de Gruyter, Berlin, 1981, s. 1285.

32 Wolfgang Wiegand, "Legal Aspects of the Bank-Customer Relationship in Electronic Banking", Ed. Norbert Horn, *Legal Issues in Electronic Banking*, Cilt 17, Kluwer Law International, Netherlands, 2002, s. 165; Arora, s. 7. Alexander'a göre, internet teknolojisinin gelişmesi geleneksel bankacılık uygulamalarının büyük ölçüde kullanılmamasına neden olmuş ve geleneksel bankacılığın geleceğini tehdit etmeye başlamıştır. Alexander, s. 26.

33 Hans-Peter Schwintowski, *Bankrecht*, 5. Bası, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, s. 262.

34 Çeker, s. 21.

35 Çeker, s. 6.

36 Çeker, s. 21.

para kaydı para veya elektronik para da olabilir.³⁷ Bu durumda para olarak kabul edilmesi ve yukarıda yapılan tasnife göre para özelliklerini taşıması halinde, özellikle halihazırda yaygın bir ödeme aracı olarak kullanılan ve devlet para birimleriyle kolayca değiştirilebilen Bitcoin ve sair kripto paralar, yukarıda belirtilen şartların yerine getirilmesi koşuluyla mevduat tanımı kapsamına girebilir.³⁸ Zira mevduatın belirli bir para birimi olmasından ziyade devlet tarafından kabul edilen bir para birimine doğrudan çevrilebilir olması ve talep/vade üzerine banka tarafından mevduat sahibine veya üçüncü kişiye ödenebilir olması aslında bir birimin mevduat olarak kabulü için yeterlidir.³⁹

Öte yandan mevduat sözleşmesinin bir diğer unsuru bankaya yatırılan paranın mülkiyetinin teslim anında bankaya geçmesidir. Müşterinin, mevduatı banka şubesine veya ATM cihazına yatırması yahut çevrimiçi bankacılık uygulamaları aracılığıyla buna ilişkin bir işlem gerçekleştirmesi durumunda, mevduat bankanın mülkiyetine geçer.⁴⁰ Yani banka, istendiğinde veya vadesi geldiğinde iade etmek şartıyla mevduat olarak yatırılan paranın maliki haline gelir. Buna karşılık mevduat sahibi, yatırılan mevduat tutarında bankaya karşı ileri sürebileceği bir alacak hakkı elde eder.⁴¹ Bu alacak hakkı, paranın “aynen” değil, “mislen” talep edilmesine imkân verir.⁴²

Benzer şekilde, değer biriminin banka bilgisayarında elektronik para olarak depolanması veya hesaba kaydı para olarak kaydedilmesi yoluyla da paranın mülkiyeti bankaya aktarılır.⁴³ Banka, iade edilmesi gereken tarihte mevduat sahibine mevduatı iade etmek koşuluyla, söz konusu parayı dilediği gibi kullanma imkânına sahiptir.⁴⁴

37 Oruç Hami Şener, *Banka Mevduatı ve Hukuki Niteliği*, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 15.

38 Lucien Monnerat, *Krypto-Banken: Eine Übersicht der Lizenzpflichten nach dem Bankengesetz bei Entgegennahme von Kryptozahlungsmitteln für Kundenkonti mit besonderer Beurteilung der FinTech-Bewilligung nach Art. 1b BankG*, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2022, s. 25.

39 Monnerat, s. 25.

40 Çeker, s. 22; Uğur Kara, *İnternet Bankacılığında Bankaların Özen Yükümlülüğü*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 89.

41 Franco Taisch, *Finanzmarktrecht*, 2. Bası, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2010, s. 141. İngiliz hukukunda da mevduatın bankaya verilmesiyle mülkiyetin bankaya geçtiği, buna karşın mevduat sahibinin yatırılan miktarda bir alacak hakkının doğduğuna ilişkin bkz. Arora, s. 35; Philipp Bagus; David Howden, “Consumer Rights and Bank Contracts”, *Journal of Banking Regulation*, Sayı 24, 2023, s. 110.

42 Çeker, s. 8.

43 Şener, s. 18.

44 Kokkinis; Miglionico, s. 124; Şener, s. 78; Arora, s. 35. Nitekim paranın bankaya yatırılmasıyla birlikte mevduat üzerindeki risk ve menfaatin bankaya geçeceğine ilişkin bkz. Taisch, s. 141.

B. Kripto Paranın Mevduat Sözleşmesine Konu Olamaması

Kripto paradaki mülkiyet ilişkisi, klasik paradan/mevduattan farklıdır. Zira kripto para bir borç değil, değer taşıyıcıdır. Oysa banka hesabındaki mevduat, bankanın mülkiyetinde bulunan ve buna karşılık mevduat sahibine alacak hakkını talep imkânı veren bir tür borç senedir. Bir diğer ifadeyle mevduat hesabı, bankanın müşterisine olan borcunu temsil ediyorken kripto para bir borcu temsil etmez ve bankaya kripto para üzerinde tasarruf imkânı vermez.⁴⁵ Buna paralel olarak kripto paradaki mülkiyet ilişkisi, mevduatın mülkiyet hakkının bankaya geçme şartını sağlamaz.

Bankalara kripto para depo etmeyi mevduat ilişkisi olarak değerlendirmenin bankacılık sistemi açısından da riskleri bulunmaktadır. Söz gelimi kimlik bilgileri vermeye ve merkezi bir aracıya ihtiyaç olmaması dolayısıyla kripto paraların hukuka aykırı işlemlerde kullanılma riski yüksektir.⁴⁶ Doğal olarak kara para aklama gibi konularda dikkat ve özen yükümlülüğü olan, hatta şüphe durumunda ilgili mercilere bildirim yükümlülüğü altında bulunan bankaların kripto para konusunda mevzuattan doğan bu yükümlülükleri yerine getirebilmesi, en azından şu an için mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple mevcut durum itibarıyla bankaların dijital ve kripto varlık saklama hizmetleri sunmakla birlikte kripto parayı yatırım ve faiz aracı olarak kullanması ve buna dayalı bir mevduat ilişkisinin doğması teknik zorlukların yanı sıra pek çok risk de içermektedir.

Sonuç olarak kripto paranın bankaya depo edilmesini bir mevduat ilişkisi olarak değerlendirmek mümkün olmaz.⁴⁷ Banka ile müşteri arasında yapılan ve paranın mülkiyetinin bankaya geçmediği işlemler, mevduat sözleşmesine sağlanan koruma ve imkânlardan faydalanamaz.⁴⁸ Nitekim aşağıda inceleneceği üzere İsviçre Bankacılık Kanunu'nda yapılan düzenlemelerin de bu doğrultuda olduğunu söylemek mümkündür.

Her ne kadar ileride kripto para teknolojisinin gelişmesiyle birlikte değişmesi beklense de,⁴⁹ BDDK'nın 2013/32 sayılı basın açıklaması ve Merkez Bankası düzenlemeleri kripto paralara ilişkin mesafeli bir tutum sergilendiğini göstermektedir. Ancak bankaların, mevduat sözleşmesi kapsamında bir talimat olarak mevduat sahiplerinin hesaplarından kripto para platformuna para

45 Kaplanhan, s. 112.

46 Maume, Maute, Fromberger, s. 57.

47 Matteo Solinos, "Trustless' Distributed Ledgers and Custodial Services", Ed. Iris H-Y Chiu ve Gudula Deipenbrock, *Financial Technology and Law*, Routledge, 2021, s. 418.

48 Yargıtay 11. HD, E. 1989/6762, K. 1989/1202, T. 28.02.1989; Aktaran: Şener, s. 18.

49 Gün, s. 120.

aktarabilmesi ve ilgili platformlar üzerinden kripto varlıkların satın alınmasına aracılık etmesi mümkündür.

III. İsviçre Bankacılık Kanunu'ndaki Güncel Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

Son yıllarda finansal teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ve kripto para kullanımının yaygınlaşması dolayısıyla İsviçre'de buna ilişkin kanun düzenlemeleri yapılmaktadır. Örneğin İsviçre'de bankacılık lisansı almak için gereken şartların zorluğuna karşın, fintek şirketlerine özel olarak daha esnek ve daha kolay bir lisans türü düzenlenerek finteklere, belirlenen sınırlar çerçevesinde finansal hizmet sunma ve halktan para toplama imkânı tanınmaktadır. Buna paralel olarak kripto para birimlerinin bankacılık sistemine entegre edilmesi hedeflenmektedir. Bu sayede bir yandan kripto para teknolojisinin gelişimi teşvik edilirken diğer yandan bu alanın tamamen kontrolden çıkmasının önüne geçilmektedir.⁵⁰

İsviçre Bankacılık Kanunu'na eklenen 1b maddesine göre fintek lisansı, yatırım yapılmaması ve faiz ödenmemesi koşuluyla, kurumların 100 milyon İsviçre Frangı'na kadar kamu mevduatı veya kripto tabanlı varlıkları kabul etmesine izin vermektedir.⁵¹ Gerçekten de 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe bu düzenleme ile finans sektöründe aktif olup 100 milyon İsviçre Frangı'na kadar mevduat kabul eden veya Federal Konsey tarafından belirlenen kripto bazlı varlıkları ticari olarak kabul eden veya bu faaliyetleri gerçekleştireceklerine dair ilan ve reklam veren kişilerin İsviçre Bankacılık Kanunu hükümlerine tabi olduğu belirtilmektedir.⁵² Burada banka olmadığı halde belirli sınırlar dâhilinde finansal faaliyet yürüten ve kripto bazlı varlıkları kabul edenlerin de bankacılık kanunu düzenlemelerine tabi olduğu görülmektedir.

Düzenlemeye göre, fintek şirketleri halktan 100 milyon İsviçre Frangı'nı aşan oranda mevduat kabul etmedikleri sürece (mevduat kabul ettiklerini kamuya açık bir şekilde gösterebilirler bile) bankacılık lisansına ihtiyaç duymayacaklardır. Ancak bu lisansın bankacılık lisansından daha dar kapsamlı olması dolayısıyla halktan toplanan paranın yatırım için kullanılmaması ve toplanan paraya faiz verilmemesi gerekmektedir. Nitekim İsviçre Bankacılık Kanunu'nun 1b maddesinin devamında, bu çerçevede toplanan kamu mevduatlarına veya kripto

50 Monnerat, s. 35.

51 İsviçre'de fintek lisansı, Finma tarafından verilmektedir. Fintek lisans başvurusuna ilişkin prensipler ve Finma tarafından yayınlanan başvuru rehberi için bkz. <https://www.finma.ch/en/authorisation/fintech/fintech-bewilligung/> (Erişim Tarihi: 27.11.2023).

52 Kanunun güncel hali için bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/51/117_121_129/de (Erişim Tarihi: 27.11.2023).

varlıklara dayalı yatırım yapmama ve faiz vermeme şartı düzenlenmektedir. Zira mevduat toplayıp bunu kredi olarak kişilere kullandırma yetkisi bankaların tekelinde olan ve bankacılık lisansı gerektiren bir faaliyet olduğu için fintek şirketlerinin itibari veya kripto para birimi ile yatırım işi yapmasına izin verilmez.⁵³ Bu koşullar yerine getirildiği takdirde, bankacılık lisansı gerekmeden kripto para faaliyetinde bulunulması mümkündür.⁵⁴

Kanunda öngörülen parasal sınırın aşılması halinde fintek lisansının varlığı yeterli olmayıp bankacılık lisansı alınması gerekir.⁵⁵ Bununla birlikte müşteriler için yeterli güvence sağlanması halinde Finma tarafından bu miktarın üzerine çıkılmasına izin verilebilmektedir.⁵⁶ Bu nedenle, kripto para konusunda uzmanlaşmış şirketler için, örneğin ya İsviçre Bankacılık Kanunu madde 5 uyarınca kripto para birimlerinin satın alınmasına yönelik itibari paranın kabulü için takas hesapları oluşturmak ya da fonları bir banka garantisi ile güvence altına almak mümkündür.⁵⁷

Benzer şekilde Kanun'un 1b düzenlemesi kapsamına giren şirketlerin, toplanan mevduatları ticari veya endüstriyel bir ana faaliyetin finansmanında kullanacaklarını belgelemeleri durumunda yatırıma dönüştürebilmeleri ve faiz uygulayabilmeleri mümkündür. Söz gelimi belgelenmesi şartıyla ticari bir işi finanse etmek için kripto para ticareti yapılması durumunda bu sınırlamalar uygulama bulmaz.⁵⁸

Yukarıda incelenen düzenlemeler belirli şartlar dâhilinde (faiz işletilmemesi, yatırım için kullanılmaması ve kural olarak parasal sınırı aşmaması) banka dışında kişilerin kripto para faaliyetleri kapsamında bulunabileceğini ortaya koymaktadır. Bu faaliyet, İsviçre Bankacılık Kanunu'na tabi olsa da mevzuat çerçevesinde mevduat kabulü olarak değerlendirilmemektedir.⁵⁹ Nitekim bu düzenleme çerçevesinde kripto para alanında faaliyette bulunan kişi, mevcut

53 Monnerat, s. 36.

54 Eric Stupp, Peter Ch. Hsu, "Switzerland", *The International Comparative Legal Guide to FinTech 2017*, Global Legal Group, Mayıs 2017, s. 174.

55 Valerio Lemma, *FinTech Regulation Exploring New Challenges of the Capital Markets Union*, Palgrave Macmillan, İsviçre, 2020, s. 199.

56 Stupp, Hsu, s. 173.

57 Monnerat, s. 36.

58 Lemma, s. 230.

59 İsviçre'de Dohrnii Vakfı kurucusu tarafından DHN adıyla üretilen kripto para karşılığında 1,5 Milyon İsviçre Frangı toplanması üzerine Finma tarafından söz konusu vakfın faaliyetleri durdurulmuş, yapılan inceleme sonucunda bankacılık faaliyet izni olmaksızın kripto para karşılığında para toplanmasının hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır. Uyuşmazlığa ve Finma'nın kararına ilişkin basın açıklaması için bkz. Finma, Press release: Finma concludes proceedings against crypto platform and its founder, 17.05.2023, <https://www.finma.ch/en/news/2023/05/20230517-mm-dohrnii-stiftung/> (Erişim Tarihi: 30.11.2023).

finansal işlemin kamu denetimi ve mevduat sigortası kapsamı dışında olduğu hususunda mevduat sahibini (yatırımcıyı) önceden aydınlatmalı ve bilgilendirmelidir.⁶⁰ Zira 1 Ağustos 2021 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 1b maddesinin devamına eklenen düzenlemeye göre, imtiyazlı mevduatlara (md. 37a) ve anında ödemelere (md. 37b) ilişkin hükümler, 1. paragraf uyarınca toplanan kamu mevduatları veya kripto bazlı varlıklar için geçerli değildir. Para yatırma işlemi yapılmadan önce müşterilerin bu durum hakkında bilgilendirilmesi gerekir.

Yukarıda incelenen 1b maddesi, banka veya banka dışı finansal aktörlerce yürütülen kripto para faaliyetlerine yönelik genel bir lisans düzenlemesi içermektedir. Öte yandan İsviçre Bankacılık Kanunu'nda yapılan bir diğer değişiklik, doğrudan bankaların kripto para kabulüne ilişkindir. İsviçre Bankacılık Kanunu md. 16'ya ekleme yapılarak müşteriye bireysel olarak atanabilme veya müşterinin payı açık ve belirli olmak kaydıyla bir topluluğa tahsis edilme şartlarını sağlaması koşuluyla bankanın her zaman mevduat müşterisinin kullanımına sunmayı taahhüt ettiği kripto bazlı varlıklar, İsviçre Bankacılık Kanunu md. 37d anlamında mevduat varlığı (*Depotwerte*) sayılmaktadır. Bu madde 1 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Bu maddede geçen “her zaman hazır bulundurmak”, borçlunun varlıklar üzerinde her zaman kesintisiz tasarruf yetkisine sahip olmasını gerektirir; bu nedenle, yükümlülüğün kripto birimlerini kendi emanetinde tutmakla sınırlı olması veya bir emanet işlemine benzer şekilde, makul bir süre içinde kendi emanetinin tesis edilebilmesi yeterlidir. Buna göre müşteri, özellikle de özel anahtarı (*private key*) elinde tutmaya devam ettiği için protokolde yer alan kitleme süreleri boyunca saklanan varlıklar üzerinde tasarruf yetkisini elinde tutmaktadır.⁶¹

Bankalarca kripto para kabulü ve saklanması, para üzerinde yapılan ve mevduat ilişkisi doğuracak bir işlem değildir. Nitekim maddede yer alan hizmet, bankalar tarafından cüzdan hizmetleri ve donanım çözümleri aracılığıyla bireysel veya kurumsal yatırımcılar için dijital varlıkları saklamayı, bu süreci kolaylaştırmayı ve özellikle siber saldırılara karşı kripto ve dijital varlıkları güvenle korumayı amaçlamaktadır. Bu hizmet kapsamına, saklama varlıkları için genel gereklilikler karşılandığı sürece, tokenize edilmiş hisseler veya NFT'ler gibi tüm kripto tabanlı varlıklar girer.⁶² Özellikle profesyonel ve kurumsal yatırımcılar, hırsızlık, operasyonel hatalar veya teknik aksaklıklar nedeniyle fon kaybetme riskini azaltmak için kendi özel varlıklarını yönetmemeyi tercih et-

60 Lemma, s. 198; Stupp, Hsu, s. 174.

61 Monnerat, s. 29.

62 Monnerat, s. 38.

tiklerinden, genellikle saklama hizmetlerini kullanırlar. Dijital varlık saklama hizmetleri sunan nitelikli saklama hizmeti sağlayıcıları da küresel kripto piyasaların kurumsallaşmasında önemli bir rol oynamaktadır.⁶³

Bankalarca kripto para saklama ve depolama hizmetlerine müsaade edilmesine paralel olarak İsviçre Bankacılık Kanunu'nda yapılan bir diğer değişiklik ise 1 Ağustos 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bankalar için aranan asgari sermaye miktarına ilişkin 4. maddeye eklenen yeni düzenlemeye göre Finma, bankanın mevduat müşterileri için mevduat varlıkları (*safe custody*) olarak tuttuğu kripto bazlı varlıklar için, işlemle ilgili riskler nedeniyle gerekli görülmesi halinde bir maksimum tutar belirleyebilir. Bu tutar belirlenirken özellikle kripto tabanlı varlıkların işlevi, bunların altında yatan teknolojiler ve risk azaltıcı faktörler dikkate alınır (Md. 4^{sexies}). Bu düzenleme, bankalar tarafından “mevduat sözleşmesi” tahtında olmasa da mevduat sahiplerine ait kripto bazlı varlıkları tutma imkânı olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak son yıllarda yapılan ve yürürlüğe giren yukarıdaki Kanun değişikliklerine bütünsel bir şekilde bakıldığında, İsviçre Bankacılık Kanunu madde 37d ile bağlantılı olarak madde 16'nın uygulanması kapsamında kripto para birimleri de dahil olmak üzere kripto tabanlı varlıklar, mevduat olarak değil, güvenli saklama varlıkları (menkul kıymetler) olarak bankalar tarafından kabul edilmektedir.⁶⁴ Gerçekten de anılan düzenleme ile kripto varlıklar da finansal kurum nezdinde saklanabilecek malvarlıkları arasında sayılmıştır (md. 16). Bu düzenleme ile esas olarak finansal piyasalarda aktif olan ve profesyonel bir şekilde İsviçre Bankacılık Kanunu anlamında kripto bazlı varlıkları kabul eden ve depolayan veya bu tür bir hizmet için kamuya yönelik öneride bulunan herhangi bir kişinin faaliyet lisansı alması gerekmektedir. Ancak bu düzenleme çerçevesinde banka veya banka dışı finansal hizmet sağlayıcısının, bu tür kripto bazlı varlıklara yatırım yapması veya faiz ödemesi mümkün değildir.⁶⁵

Gerek İsviçre Bankacılık Kanunu gerekse İsviçre Bankacılık Yönetmeliği hükümleri incelendiğinde; bankaların kripto varlıkları kabul etmesi, bu işlemlere aracılık etmesi ve toplu olarak saklaması gibi hususların ayrıca düzenlendiği ve bunun mevduat ilişkisi kapsamı dışında bırakıldığı görülmektedir. Nitekim İsviçre'de toplu saklamada tutulan kripto bazlı varlıklar için mevduat sigortasından faydalanma imkânının söz konusu olmadığı açıkça düzenlenmiştir.

63 Konuya ilişkin örnek bir haber için bkz. <https://www.coindesktrkiye.com/yazarlar/esra-ozdemir/dijital-varliklarin-saklanmasi-kripto-saklama-hizmetleri-5154> (Erişim Tarihi: 27.11.2023).

64 Monnerat, s. 30.

65 <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/switzerland>

Hatta İsviçre Bankacılık Kanunu'nun on üçüncü bölümü uyarınca mevduat sigortasından yararlanamadığı konusunda bankanın müşterileri bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğü olduğu düzenlenmiştir.⁶⁶ Hal böyleyken her ne kadar İsviçre Bankacılık Kanunu kapsamında düzenleme bulsa da kripto varlıkların, mevduat sigortasından faydalanan bir mevduat ilişkisi kapsamında düzenlenmediği, bir fintek faaliyeti olarak öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Sonuç

Kripto para teknolojisinin gelişmesi, finans sektörünün bel kemiğini oluşturan bankacılık işlem ve sözleşmelerini etkilemektedir. Kripto para, merkeziyetsiz ve teknik yapısı dolayısıyla geleneksel paradan farklıdır. Bu durum, kripto paranın hukuki niteliğini tartışmaya açmaktadır. Genel kabul, mevcut durumda kripto parayı resmi para birimi gibi kabul etmenin mümkün olmadığı ve bir ödeme aracı olarak değerlendirilemeyeceği yönündedir. Bununla birlikte bazı ülkelerde finansal teknolojiyi teşvik etmek ve kripto para hacmini ülke dışına kaçırmamak gibi kaygılarla çeşitli düzenlemeler ve Kanun değişiklikleri yapılmaktadır.

Bu çerçevede İsviçre Bankacılık Kanunu'nda yapılan değişikliklerle gerek bankaların gerekse banka dışı finans aktörlerinin kripto para faaliyetleri düzenleme altına alınmaktadır. Söz konusu düzenlemeler ile birlikte bankaların veya fintek lisansına sahip banka dışı finans aktörlerinin, müşterilerden kripto para kabul etmesi mümkün hale getirilmektedir. Bu durum, banka tarafından kripto para kabul edilmesinin bir mevduat ilişkisi doğurup doğurmayacağı sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Gerek İsviçre Bankacılık Kanunu'nda yapılan düzenlemeler gerekse kripto paranın nitelik ve işleyişi, bankalar tarafından kabul edilen kripto paraların mevduat olarak kabul görmesini engellemektedir. Bankaların kripto varlıklara yönelik sunduğu hizmet bir saklama hizmeti olarak kabul edilmekte, mevduat olarak değerlendirilmemekte ve buna paralel olarak mevduat sigortası kapsamına girmemektedir.

66 İlgili düzenleme için bkz. <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2014/273/de> (Erişim Tarihi: 09.10.2023). Buna rağmen kripto paraların kabulünün kamu mevduatı teşkil edebileceğine ilişkin bkz. Lemma, s. 198.

KAYNAKLAR

- Akdemir Altunbaşak, Tuğçe, “Blok Zincir (Blockchain) Teknolojisi ile Vergilendirme”, *Maliye Dergisi*, Sayı 174, 2018.
- Alexander, Kern, *Principles of Banking Regulation*, Cambridge University Press, Birleşik Krallık, 2019.
- Alt, Rainer; Stefan Huch, *Fintech Dictionary: Terminology for the Digitalized Financial World*, Springer Gabler, Wiesbaden, 2022.
- Arora, Anu, *Banking Law*, Pearson Education Limited, Edinburgh, 2014.
- Bagus, Philipp; David Howden, “Consumer Rights and Bank Contracts”, *Journal of Banking Regulation*, Sayı 24, 2023.
- Battal, Ahmet, *Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu*. Ankara, 2001.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kripto Para Araştırma Raporu, Ankara, 2020, <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf> (Erişim Tarihi: 26.11.2023).
- Coen, Neasa, “Cryptocurrency For Charities – Risk Or Opportunity?”, <https://www.ifcreview.com/articles/2021/july/cryptocurrency-for-charities-risk-or-opportunity/> (Erişim Tarihi: 16.05.2023).
- Çeker, Mustafa, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı*, Karahan Kitabevi, Adana, 2004.
- Finma, *Guidelines for Enquiries Regarding the Regulatory Framework for Initial Coin Offerings (ICOs)*, 16.02.2018, <https://www.finma.ch/en/~media/finma/dokumente/dokumentencenter/myfinma/1bewilligung/fintech/wegleitung-ico.pdf> (Erişim Tarihi: 26.11.2023).
- Gün, Umut, *Blockchain (Blokzinciri) Teknolojisinin Bankacılık ve Finans Hukuku Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.
- Kaplanhan, Fatih, “Kripto Paranın Türk Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi: Bitcoin Örneği”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı. 353, Şubat 2018, s. 105-123.
- Kara, Uğur, *İnternet Bankacılığında Bankaların Özen Yükümlülüğü*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021.
- Kokkinis, Andreas; Andrea Miglionico, *Banking Law: Private Transactions and Regulatory Frameworks*, Routledge, 2021.
- Lemma, Valerio, *FinTech Regulation Exploring New Challenges of the Capital Markets Union*, Palgrave Macmillan, İsviçre, 2020.
- Maume, Philipp; Lena Maute; Mathias Fromberger, *The Law of Crypto Assets*, C.H. Beck, Münih, 2022.
- Monnerat, Lucien, *Krypto-Banken: Eine Übersicht der Lizenzpflichten nach dem Bankengesetz bei Entgegennahme von Kryptozahlungsmitteln für Kundenkonti mit besonderer Beurteilung der FinTech-Bewilligung nach Art. 1b BankG*, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2022.
- Schwintowski, Hans-Peter, *Bankrecht*, 5. Baskı, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.
- Solinos, Matteo, “Trustless’ Distributed Ledgers and Custodial Services”, Ed. Iris H-Y Chiu ve Gudula Deipenbrock, *Financial Technology and Law*, Routledge, 2021.
- Staub, Herman, *Handelgesetzbuch Grosskommentar*, 3. Baskı, Cilt 3, Walter de Gruyter, Berlin, 1981.

- Stupp, Eric; Peter Ch. Hsu, “Switzerland”, *The International Comparative Legal Guide to Fintech 2017*, Global Legal Group, Mayıs 2017.
- Şener, Oruç Hami, *Banka Mevduatı ve Hukuki Niteliği*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- Taisch, Franco, *Finanzmarktrecht*, 2. Baskı, Schultess Juristische Medien AG, Zürich, 2010.
- Turan, Olcay, “Kripto Paranın Hukuki Düzenlemesi”, *16th International Conference on Knowledge, Economy and Management Proceedings*, <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12436/4495/56-69%20Olcay%20Turan.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim Tarihi: 26.11.2023).
- Wewege, Luigi; Michael C. Thomsett, *The Digital Banking Revolution: How Fintech Companies Are Transforming the Retail Banking Industry Through Disruptive Financial Innovation*, 3. Baskı, Walter de Gruyter Inc, Berlin, 2020.

